

Warszawa 10. 12. 2004 r.

Towarzystwo Kultury Technicznej
Warszawa

Instytut Spraw Publicznych
Warszawa

Powodowani troską o jakość i poziom narodowej edukacji, działając w myśl naszych statutowych zadań, przesyłamy nasze uwagi dotyczące założeń nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Cieszy nas inicjatywa doskonalenia istniejącej podstawy programowej, wyrażamy zaniepokojenie brakiem w zaplanowanych przez ISP ramowych planach nauczania przedmiotu poświęconego wprowadzaniu uczniów w dziedzinę kultury technicznej (trudno nazwać nim proponowane 2 godziny na połączonej technice i technologii informacyjną na drugim etapie edukacyjnym i 1 godzinę techniki na trzecim etapie). Budzi nasze zdziwienie, że technika, będąca istotnym (wraz z nauką i sztuką) składnikiem kultury, stanowiąca ważny cywilizacyjny czynnik rozwoju ludzkości nie została uznana przez Autorów założeń nowej podstawy programowej jako ważna dziedzina życia współczesnego człowieka.

XXI w. uznany za czas budowy gospodarki opartej na wiedzy nie może się obejść bez techniki i technologii. Jak polska gospodarka ma stać się konkurencyjna wobec gospodarek innych członków UE, o USA i Japonii nie wspominając, jeśli polska młodzież nie będzie przygotowana nie tylko do udziału w tworzeniu nowoczesnej techniki i technologii, ale także do korzystania z jej osiągnięć.

Wielorakie jest uzasadnienie pedagogiczne potrzeby istnienia w planie nauczania szkoły ogólnokształcącej (na wszystkich poziomach kształcenia – od nauczania zintegrowanego po szkołę średnią zakończoną maturą) treści poświęconych wprowadzaniu dzieci i młodzież w dziedzinę techniki. **Za szerokim uwzględnieniem edukacji ogólnotechnicznej w kształceniu ogólnym przemawiają zarówno warunki życia współczesnego człowieka, szczególne walory kształcące i wychowawcze tkwiące w treściach opartych na technice, jak i przyszłościowe wyzwania naszej cywilizacji. Nasz system edukacji powinien je podjąć, jeśli ma nie być sztucznym tworem wyobcowanym z całokształtu życia.**

Przedmiot *technika* może pełnić bardzo istotną rolę w przygotowaniu uczniów do dorosłego życia. **Efekty kształcenia ogólnotechnicznego to nie tylko konkretne umiejętności manualne, wzrost sprawności umysłowych, psychomotorycznych i sensorycznych, ale także cech osobowościowych w zakresie postaw.** Efekty tego kształcenia mogą przejawiać się w działaniach o charakterze odmiennym od treści ćwiczeń lekcyjnych – na zasadzie transferu umiejętności i postaw. W innym ujęciu poruszanej tu problematyki można mówić o tzw. umiejętnościach kluczowych, kształconych na *technice*, istotnych zarówno w życiu osobistym, jak i społecznym oraz zawodowym. Wśród nich znajdują się między innymi:

- **elementarna kultura pracy**¹,
- **mobilność zawodowa,**
- **zaradność i gospodarność** w zakresie funkcjonowania w środowisku technicznym i gospodarczym,
- **wytrwałość w zakresie pokonywania trudności** typu *opór materiału*, a poprzez transfer postaw – przeniesienie tej cechy osobowości na wszelkie trudne sytuacje,

---

¹ Wypadki spowodowane nieumiejętnym korzystaniem z urządzeń technicznych przewyższają liczbę wypadków drogowych.

- umiejętność oceny swoich predyspozycji do podejmowania różnego rodzaju czynności zawodowych i w związku z tym zwiększenia szans na optymalny wybór zawodu.

Na szczególną pedagogiczną wartość edukacji ogólnotechnicznej wpływają między innymi następujące czynniki:

- oparcie procesów kształcenia i wychowania na **właściwej dzieciom (szczególnie w młodszym wieku szkolnym) konkretności myślenia,**
- **sprowadzenie myślenia uczniów do warunków realności,** szczególnie poprzez działanie na konkretnym materiale i powiązanie poznania z działaniem,
- **możliwości kształtowania podstaw myślenia systemowego, przyczynowo – skutkowego,**
- orientacja zawodowa,
- **kompensacja negatywnych skutków biernego spędzania czasu wolnego** (np. siedzenia przed telewizorem, czy choćby przed komputerem),
- kształtowania różnorodnych zainteresowań praktycznych i intelektualnych,
- kształtowanie świadomości ekologicznej,
- **tworzenie w grupach rówieśniczych zdrowych społecznie więzi międzyosobowych opartych na współdziałaniu w realizacji zadań zespołowych,**
- **równoważenie obciążenia umysłu ucznia różnymi rodzajami aktywności intelektualnej, psychomotorycznej, sensorycznej,**
- **kształtowanie poczucia odpowiedzialności za jakość materialnego środowiska** w którym żyje, wyrabianie postawy współgospodarza,
- **kształtowanie poszanowania efektów pracy ludzkiej,**
- **harmonijny rozwój obu półkul mózgowych i dyspozycji psychicznych z tym związanych,**

Dostrzegając i rozumiejąc znaczenie edukacji ogólnotechnicznej dla pełnego rozwoju współczesnego człowieka, jak też rolę tej edukacji w przyszłym rozwoju gospodarczym naszego kraju, wyrażamy nadzieję, że problematyka ta znajdzie właściwe odzwierciedlenie w opracowywanej podstawie programowej kształcenia ogólnego. Towarzystwo Kultury Technicznej deklaruje ze swojej strony pomoc w dostosowaniu treści przygotowywanej podstawy programowej do wymogów i wyzwań współczesnej cywilizacji naukowo – technicznej na miarę XXI wieku.

Prezes Towarzystwa Kultury Technicznej – Ewa Mańkiewicz-Cudny
Przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej – Ewa Królicka